

Brüssel, 11.3.2024
C(2024) 1459 final

KOMISJONI DELEGEERITUD OTSUS,

11.3.2024,

**millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/2184 ja
kehtestatakse metoodika mikroplasti mõõtmiseks olmevees**

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. DELEGEERITUD ÕIGUSAKTI TAUST

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiivi (EL) 2020/2184 (olmevee kvaliteedi kohta) artikli 13 lõikega 6 on komisjonile antud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse mikroplasti mõõtmise metoodika, eesmärgiga kanda mikroplast artikli 13 lõikes 8 osutatud jälgimisnimekirja, kui on täidetud kõnealuses lõikes sätestatud tingimused.

Artikli 13 lõike 2 punkti c kohaselt peavad liikmesriigid tegema jälgimisnimekirja kuuluvate ainete ja ühendite seiret.

2. ÕIGUSAKTI VASTUVÕTMISELE EELNENUD KONSULTEERIMINE

Käesoleva otsuse väljatöötamise käigus korraldas komisjon sihtkonsultatsioone veesektori sidusrühmadega ja konsulteeris liikmesriikide ekspertidega joogiveedirektiivi rakendamist käsitleva eksperdirühma koosolekutel. Joogivee eksperdirühma konsultatsioon toimus 30. oktoobrist 2023 kuni 8. detsembrini 2023 ning selle raames kutsuti sidusrühmi üles esitama käesoleva õigusakti eelnõu kohta kirjalikke märkusi.

3. DELEGEERITUD ÕIGUSAKTI ÕIGUSLIK KÜLG

Direktiivi (EL) 2020/2184 artikli 13 lõike 6 kohaselt peab komisjon määrama kindlaks metoodika, mida liikmesriigid kasutavad mikroplasti mõõtmiseks olmevees.

Asjakohased mõisted on esitatud käesoleva otsuse lisas. Artiklis 2 märgitakse, et otsus on adresseeritud liikmesriikidele, seega jõustub see liikmesriikidele teatamise kuupäeval. Metoodika on esitatud käesoleva otsuse lisas.

KOMISJONI DELEGEERITUD OTSUS,

11.3.2024,

millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/2184 ja kehtestatakse metoodika mikroplasti mõõtmiseks olmevees

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiivi (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta,¹ eriti selle artikli 13 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

- (1) Üldiselt tunnistatakse, et plasti sattumine keskkonda ja selle killustumine toob kaasa väikeste polümeerifragmentide esinemise kõikjal keskkonnas, kusjuures need fragmendid ei lahustu vees, lagunevad väga aeglaselt ja elusorganismid võivad neid kergesti alla neelata.
- (2) Need väikesed plastosakesed, mida tavaliselt nimetatakse mikroplastiks, ei ole mitte üksnes keskkonnas laialt levinud, vaid neid on leitud ka toidus ja olmevees ning inimesedki võivad neid alla neelata. Allaneelatud mikroplasti võimalik mõju inimeste tervisele on tekitanud muret, kuid praegused andmed ei anna veenvaid teaduslikke tõendeid mikroplasti kahjuliku mõju kohta inimeste tervisele, kuna kättesaadav teave mikroplasti bioloogilise mõju ja sellega kokkupuute kohta on oluliselt piiratud.
- (3) Mikroplast on väga heterogeenne, osakeste mõõtmed, koostis ja kuju varieeruvad, need võivad koosneda ühest või mitmest eri polümeerist, sisaldada lisaaineid ja nende füüsikalisi-keemilisi omadusi mõjutab nende eelneva lagunemise käik. Selline mitmekesisus muudab mikroplasti avastamise ning kvalitatiivse ja kvantitatiivse määramise väga keerukaks.
- (4) Mis puudutab kokkupuudet mikroplastiga, siis on vaja kvaliteetsete meetodite ja ühtsete aruandekriteeriumide abil hankida rohkem teavet mikroplasti esinemise kohta kogu olmevee tarneahelas ning määrata kindlaks mikroplasti kontsentratsioon, osakeste kuju, suurus ja koostis.
- (5) Direktiivi (EL) 2020/2184 artikli 13 lõikega 6 on komisjonile antud õigus võtta vastu mikroplasti mõõtmise metoodika, eesmärgiga kanda mikroplast kõnealuse direktiivi artikli 13 lõikes 8 osutatud jälgimisnimekirja, kui on täidetud kõnealuses lõikes sätestatud tingimused. Direktiivi (EL) 2020/2184 artikli 13 lõike 8 viienda lõigu kohaselt peavad liikmesriigid tegema jälgimisnimekirja kantud ainete seiret.
- (6) Komisjon vaatas läbi avaldatud uuringud mikroplasti mõõtmise kohta joogivees eesmärgiga teha kindlaks: 1) joogiveeproovidest mikroplasti eraldamise ja kogumise meetodid; 2) analüüsimeetodid, mida kasutatakse mikroplasti kvalitatiivseks ja

¹ ELT L 435, 23.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>.

kvantitatiivseks määramiseks kogutud proovides; 3) kasutatud analüüsimeetodite võimalused ja piirangud ning 4) kogutud proovides leitud mikroplasti kogused, suurus, koostis ja kuju, et määrata kindlaks kõige sobivam analüüsimeetod.

- (7) Kirjeldatud analüüsimeetodid jagunesid kahte eri kategooriasse: 1) infrapunaspektroskoopia (IP-spektroskoopia) või optilise Raman-mikrospektroskoopia meetodid, millega saab kindlaks teha üksikosakestes sisalduva polümeeri liigi ning lisaks teavet osakese suuruse ja kuju kohta, ning 2) termilised analüüsimeetodid, millega saab kvalitatiivselt määrata proovis sisalduvad polümeerid ning kvantitatiivselt määrata iga polümeeriliigi summaarse massi. IP-spektroskoopia või optilise Raman-mikrospektroskoopia meetodite puhul tuleb polümeeri koostise kvalitatiivseks määramiseks võrrelda osakeste spektrit teadaolevate polümeeride spektritega spektrikogus. Tuvastatava osakese vähim suurus, mis siiski võimaldab polümeeri kvalitatiivset määramist, oleneb kasutatavast meetodist (IP või Raman) ning seadmest. Termiliste analüüsimeetodite puhul on polümeeride koostise määramiseks võrrelda nende termilise lagunemise saadusi teadaolevate polümeeride pürolüüsisaaduste massispektritega spektrikogust. Kindlakstehtud polümeeride kvantitatiivseks määramiseks on iga polümeeri jaoks vaja kalibreerimist. Termilised analüüsimeetodid üksi ei anna teavet osakeste arvu, suuruse ja kuju kohta. Termilistel analüüsimeetoditel ei ole osakeste suurusest tulenevat alumist avastamispiiri, kuid nende kasutamist piirab vähima massi avastamispiir.
- (8) Mikroplastide teatatud sisaldus joogivees jäi vahemikku 0,0001 kuni 440 osakest liitris, kuid Euroopas tehtud uuringute andmed on peamiselt väiksemate kontsentratsioonide kohta. Neid väiksemaid sisaldusi saab usaldusväärsemalt avastada IP-spektroskoopia või optilise Raman-mikrospektroskoopia meetoditega kui termiliste analüüsimeetoditega.
- (9) Polümeeride kvalitatiivne määramine põhjenduses 7 loetletud meetoditega nõuab võrdlust teadaolevate polümeeride spektritega spektrikogudest. Mikroplast võib koosneda väga mitmesugustest polümeeridest, kopolümeeridest ja lisaainetest; ei saa garanteerida, et spektrikogud sisaldaksid kõiki võimalikke variante. Seega oleks pragmaatiline lähenemisviis seirele analüüsida ja dokumenteerida väiksema konkreetsete polümeeride rühma esinemist, mille puhul on teada, et need on keskkonnas ja olmevees üldiselt levinud. Peale selle dokumenteeritakse ka muud sünteetilised polümeermaterjalid, kui analüüsimeetodiga on võimalik nende tahkete osakeste esinemist määrata.
- (10) Komisjon määras pärast liikmesriikidega konsulteerimist valdkonna eksperdid, kes täiendavad avaldatud uuringutest kogutud teavet ja suunavad kõige sobivama meetoodika väljatöötamist, et mõõta mikroplasti kontsentratsioone vahemikus, milles need eeldatavasti kõige tõenäolisemalt Euroopa joogivees esinevad.
- (11) Proovid peaksid olema olmevee tarnesüsteemi suhtes esindavad ning võimaluse korral tuleks neid proove võtta standardmeetodi kohaselt.
- (12) Võttes arvesse olmevees leiduva, mitmesugust liiki polümeere sisaldava ning erineva kuju ja kontsentratsiooniga mikroplasti kohta andmete kogumist piiravaid asjaolusid ja raskusi ning seda, et mikroplasti seire on uudne ülesanne ning proovide võtmise, analüüsimise ja andmete dokumenteerimisega on seotud haldus- ja finantskoormus, peaks mikroplasti mõõtmise meetoodika olema proportsionaalne, asjakohane ja kulutõhus.

- (13) Seepärast peaks metoodika võimaldama paindlikkust mitmesuguste proovivõtuvahendite, seadmete ja andmeanalüüsi/andmetöötluse meetodite kasutamisel, tingimusel et need vastavad teatavatele nõuetele seoses konkreetsetes suurusvahemikus olevate mikroplastiosakeste ja -kiudude kogumise ja määramisega.
- (14) Kuna olmevees leiduva mikroplasti analüüsist saadud teave (mikroplasti kontsentratsioon, koostis, osakeste suurus ja kuju) on keerukas ja mitmetahuline, tuleks andmete keerukuse vähendamiseks läheneda pragmaatiliselt ning liigitada mikroplast eelnevalt määratletud suurusklassidesse, kujukategooriatesse ja koostise kategooriatesse,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga võetakse vastu lisas kirjeldatud metoodika mikroplasti mõõtmiseks olmevees.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 11.3.2024

Komisjoni nimel
Virginijus SINKEVIČIUS
komisjoni liige

